

Inap ronale diuinor officor

Oecumq; in ecclesiasticis officiis reb; ac ornamentis consistunt diuinis plena sunt signis atq; misterijs ac singula celesti sunt dulcedie reducatia. si tamen diligenter habeant inspectore. q; noit mel de petra fugere oleum; de durisimo saxo. quis tñ nouit ordi nē celi a racōes ipius ponet i terra. Scrutator quippe maiestatis opprimeat a glā. Siq; de puteus altus ē a in quo aquā bauriā nō habeo nisi porrigat ille q; dat oib; affluēter a non improxat ut int' mediū montium trāscuntē bauriā aquā in gaudio de fontib; saluatoris. Lic; igr nō oīm q; a maiorib; tradita sūt rō reddi possit. q; tñ qd in hīs rōe caret extirpā dū est. Idcirco ego guillxlm; scē minatens ecclie sola dei patetia deus epūs. pulsans pul sabo ad ostiū; si forte clauis dauid apire dignet. ut me in troducat rex in tellā vī mariam in qua in supnū demōstret ex emplar qd moysi fuit in mōte mōstratū qd de singulis que i ecclasticis officiis reb; ac ornamentis consistūt. qd significēt a figurent. eo valeat reuelāte

Guillxlm; epī minatens ecclie.

clare a apte differere et rōnes ponē qui linguas infantū fac disertas. cui spūs vbi vult spirat diuidens singul; put vult ad laudem et glām trinitatis. Sane hic sacmēta p signis accipim; seu figuris. q; siquidē figure non sūt vtutes sed vtutū signa. quib; tanq; scptuis vtētes docent. Signor; aut alia sūt natuālia alia positiua de quo a quid sit sacmētū dicet i. iiii. pte sb. vii. pticula canois sup vbo misterium fidei. Sacerdotes igr et plati ecclie q; b; datū ē nosse misteria put i luca hē. et sacror; portitoēs a dispisatoēs existūt. sacra intelligē a vtutib; q; p illa significāt fulgere dñt ut ex eor; luce ceteri similit' illuēnt. alioqn ceteri sunt a duces a eor;. Iuxta illud apbicu Obscurent' oculi eor; ne videant. S; pch dolor iphi hodie ut plurimū de hīs q; vsu qtdiano i ecclasticis otrectāt reb; a pferūt officiis. quid significēt a quāē instituta sunt modicu apprehēdūt adeo ut i pletū esse ad hā; illud apbicu vidat. Sic popul' sic sacerdos eia. xiiii. Ferentes siquidē panes apoficōis ad mensā dñi atq; misteria. que neq; intelligūt neq; vidēt. tantū inde mīnimum iusto dei iudicio habituri

q̄tū a iumēta panes ad vsum
portātia aliorū. de q̄ ignorātia
rōnē reddīturi sūt i die vidē
a ire. q̄nq̄dē cedri paradisi tre
mebūt: q̄d ergo faciet v̄ga de
serti. eis enī p p̄p̄ba; dicit ip̄i
v̄o nō ognouerūt vias meas
q̄b⁹ iurauī i ira mea si itroibūt
i requiē meā. **S**i q̄dē liberaliū
atq; q̄rūlib; artium p̄fessores
nude forte atq; icolorate i ill
plerūq; otēta: satagūt causis
a rōnib; v̄stire: fulcire atq; co
lozāē. pictozes q̄ ac q̄lib; me
chanici seu opifices i q̄būlib;
opz suoz varietatib; studēt
verisiles rōnes a causas a red
dere a i p̄mptu b̄re. **S**i a fm
ipsas mūdanas leges turpe ē
patritio a causas t̄ctātū igno
rare ius i q̄ v̄sat. **V**ex h; sac
dotibus scīa sit valde necessaria
ad dōctrinā: nō ē t̄n simplici
bus sacerdotib; etiā a scholasti
cis detrahēdū. **I**uxta illd. **D**ñs
nō detrahēs. vñ fm aug⁹. **N**ō
irridebūt si forte aduerterint
aliq̄s at̄stites a mīstros ecclē
vel cū barbarissimis a filocēsis
mis deū iuocare. l eadē v̄ba q̄
p̄nūtiāt nō itelligere: p̄turba
teq; distīguē. nō q̄ talia cor
rigēda nō sint h; q̄ sunt pie a
sciētib; tolerāda. **Q**ue aut sac
dotes scīre debāt i m. ii. pte sub

tractatu de sacerdote dice⁹.
Porro nō videt⁹ q̄ ea q̄ i ecclā
sticis sūt reb; atq; officiis fi
guralit⁹ fiāt. tū q̄ figure recess
serūt a ē tēpus hodie veritatis
tū q̄ nō debem⁹ iudaisare. **S**i
h; reuera figure q̄rū hodie veri
tas apparuit recesserint t̄n ad
huc multiplex veritas lat; quā
nō videm⁹ p̄pter q̄d v̄st ecclā
figuris. **V**erbi grā p v̄st mē
ta cādida itelligimus aliquo
mō dēcorem aīaz n̄raz. s. glo
riam immortalitatis nostre quā
videre non possumus manifes
te a i mīssa a p̄fatione i an
tea xp̄i passio rēp̄sentat⁹ ut te
naciū a fideliū memoriē te
neatur. **N**otādum aut ē q̄
eoz que i lege otinent⁹: alia
sūt moralia: alia mīstica. **M**o
ralia sunt que mores iñformāt
a sic itelligenda sunt prout
ip̄a v̄ba sonant. ut diliges de
um. honora patrem: non occi
des a huiusmodi. **M**īstica sūt
figuralia: que aliud significāt
preter id quod littera sonat.
Hozum autem alia sunt sacra
mentalia: alia sunt cerīmōia
lia. **S**acramentalia sunt de q̄
bus ratio reddi potest. quare
ad litteram sic p̄cepta fue
runt ut de circūcīsiōne a de ob
seruātia sabbati a huiusmodi

Prefacō i rōale dīmonz officōz

Cerimōnialia sūt de quibz rō
reddi non pōt quare ad līam
pcepta fuerūt. ut non arabis
in boue et asino. nō feres veste
līno lanaq; cōtextā. non seres
agz diūso semie et hmoi. **S**i
quidē quātū ad moralia lex nō
recipit mutacōez. s; quātū ad
sacralia et cēmōialia mutata
est quo ad supfinitē sē. mistic?
tū corz intellēus mutat? nō ē
vñ non dī lex mutata. q̄uis
trāsato i nos sacerdotio. sit trās
lata. **S**ciendū q̄ est q̄ i di
uinis scripturis ē sensus histo
ricus. allegoricus. tropologi
cus. et anagogicus. **V**ñ fm
lwe. Omis dīma auctoritas ā
est ex historiali aut allegori
co. aut ex vtroq; opposita intē
lectu. Et fm iero. dēm? dīmam
scripturā in ethicā scrutari.
Primo iuxta līam. **S**ecdo iux
allegoriam. i. spūalē intelligē
tiā. **T**ercio fm futurorū bñtu
dīnē. **H**istoria ē sigfica° vñ
cū ad res. v; qñ res q̄libz quō
fm līaz gesta sit. plano fmo
ne refertur. ut quō ppl's isrliti
cus ex egipto saluatus tabna
culū dño fecisse narratur. Et dī
histoia ab historin qd est ge
stulari. inde histiones gesti
culatores vocantur quasi hi
stioēs. **A**llegoia ē qñ aliud

Buillxlmī epī minatēs ecclē.

sonat in līa et aliud in spū. ut
qñ p vnū factū aliud intellīg
qd si illd sit visibile ē simplr
allegoria. si inuisibile et cele
ste tūc dī anagoge. **E**st etiā
allegoria qñ p alienū fmonē
alien? status designatur. ut cū x
pntia vel ecclē sacra vrb̄ vel
misticis rebz designatur. vbi
g. vt ibi. **E**gredietur vga de
radice iesse. qd aperte sonat.
Nascetur virgo maria de stir
pe dauid qui fuit filius iesse.
Misticis vrb̄ rebz ut popul?
ab egiptiaca fuitute p agm
sangnē liberat? significat ec
clēsiā passionē x a demoīaca
fuitute ereptā. **E**t dī allego
ria ab aleon gce qd ē alienū.
et gore qd ē sēfus. qñ alien? sē
fus. **T**ropologia ē oūho ad
mores seu moral' locutio ad
corrēz et morū iſtitucōz mistic
et l' apte respiciēs. **M**istice ut
ibi. **O**mī tpe vestimenta tua
sint cādida et oleum de capite
tuo non deficiat. id est opa
tua sint mūda. et caritas de mē
te tua nūq̄ decidat. **E**t ibi. **O**z
ut dī interficiat i nob goliaz
i. hūilitas supbiā. **A**pte. ut i.
frāge esu. pa. tu. **E**t ibi. **N**on
diligamus lingua neq; vrb̄o:
sed opere et veritate. **D**icitur
autem tropologia a tropos

qđ ē cōuerfio a logos qđ ē sermo qđ ouerfus fmo. Anagoge dicit^r ab ana qđ est furfūa goge qđ ē ductio qđ furfū ductio. vñ sēfus anagogicus dicit^r qđ a visibilibz ad inuisibilia ducit. ut lux p^ma die facta significat rē inuisibile. i. angelicā naturā in p^mipio factā. Anagoge ergo est sēfus locutionē ad supiora siue celestia ducens. s. ad trinitatē a ad ordines angeloz a de p^mio futuro a d futura vita qđ i celis ē: aptis l^r misticis sermonibz disputās. aptis ut ibi **B**eati mūdo corde qm ip si deū videbūt. **M**isticis ut ibi **B**eati q lauāt stolas suas. ac. ut illis sit ptās i lignovite a p portas itret i ciuitatē qđ patē ter sonat **B**ti q mūdāt cogitationes suas ut illis sit ptās vi dēdi deū: qđ ē via veritas a vita a p doctrinā. i. exēplo patz i trēt i regnū celoz. **S**ilit^r iherusalē intelligit^r hystorice ciuitas illa terrestis quā peregrini pētūt. allegorice ecclia militās. tropologice qlibz aia fidelis. anagogice celestis iherusalem siue patria. **D**e hīs etiam alia exēpla videri pnt i lectioibus q dicūt^r i sabbato scō put ibi i. vi. pte dicit^r. **I**n hoc autē ope plerūqz circa idē diuerfi se

fus adhibēt a de vñō sēfu ad aliū trāsit^r quēadmodū lector sedul^r liqđo potest itueri. **S**ic emi nēo pbitet^r diuisis exceptō mibz l^r defenfiōibz vti sic ec nec diuisis i laudē dei expōmibz salua fide. **C**ōsiderari aut optz qđ i dīno cultu multiplicis rit^r varietas repit^r. **V**naqz fere nāqz ecclia aprias bz obseruatias a i suo sēfu habūdat: nec cēset^r replēibile l^r absurdū de vna sēctos ei^r varijs oētibz seu modulatiōibz atqz diuersis obseruatijs venerari: cū a ipsa ecclia triumphās bz apbas circū data sit varietate a i pōz ecclasticoz sacmētoz admistratiōe de iure osuetudinīs varietas toletet^r. **V**ñ fm aug⁹ ecclasticaz institutionū i diuino officio qsdā scripturis accepimus: qsdā vō aplica traditione siue scriptis ofirmata p successores: qsdā etiā qz tñ institutio ignorat^r osuetudie roboratas approbat vsus qbz par ritus seu obseruatia debet^r. **N**ō igit^r lectoris moueat^r animus si fortassis in hoc opusculo legerit: qđ in sua nō nouerit ecclia obseruari: aut non inuenit quidqđ ibi seruatur. **N**on emi vniuscuiusqz loci specialia sed cōmunes atqz vhitiores

Prefatio i roale dmon officioz

ritus h pseqm. q omune no p
ticularē do crina tradē labora
m? Nec fit nob possibile quo
rūlib; locozū spālia pscrutari.
Decreui? itaq; p aie nre salut
at; legētiū vtilitate secreta di
uinorū offozū mīsteria h cla
ro stilo p ut erit possibile exa
rare at; digerē. a q viris ecclia
sticis p qtdiam v sus itelligē
tia necāria visa sūt enucleaē a
medullitus explicare. quēad
mod et p illis q circa iudicia
v sant? secularia oli m speculo
iudiciali fidelit? egisse dīnosci
mur m statu dissimili ostituti.
Verūtū sedulo pēsand ē q ē
ca ipa dīna officia plures sūt
ufuales obfuaē q nec ad mo
ralē nec ad mīsticiū ex mīstituti
oē referūt intellēm. **S**i nōnl
le p p nēatātē. qdā p p o grū
itātē. qdā p p vteis a noue
legis drā; qdā p p eaz ouei
entiā. a qdā p p maiorē ipoz
offozū celebratē a reuentia;
inolute eē agnoscut vñ sic ait
b. aug? **T**alia diuīsozū locozū
diuīsis morib; innumēabl vāi
ant? ita ut vix aut nunq oīno
inueiri possint cāe q s m eis cō
stituedis hoies sūt secuti. **S**a
ne lib iste racōnalis vocabulo
describit. **N**ā quēadmod i ra
cōali iudiciū qd legal pōtīfex

Guilhelmi epī minatē ecclie.

ferebat m pēctore. scriptū erat
manifestacō et veritas. sic a h
zōnes varietatū m dīnis offi
cijs a earū veritas describūt a
manifestant. q s m scrinio pec
toris sui eccliarū plati a sacdo
tes dnt fidelit? obuaē. a sic m
illo erat lapis m cui? splēdore
filij isrl dēu sibi fore ppitiū a
gnoscebāt. sic et deuot? lēoz
ex hui? lēonis splēdore m di
uinorū offozū mīsterijs eru
ditus. agnoscat dēum fore no
bis ppitiū. nisi forte eius m di
gtione; culpe offendiculo im
pūde incurram? **I**llud q; q
tuoz colorib; auro q; cōtextū
erat. et hic ut premīssū est ra
cōnes varietatū m ecclasticis
rebus atq; officijs: quatuoz
sensib; videlicet historico. al
legorico. tropologico. a ana
gogico fide media colorant?
Distinguitur aut m octo p
tes. quas seriatim fauēte dno
pseqmur. **I**n quarū prima a
getur de ecclia et ecclasticis lo
cis. et ornamentis. de cōsecre
cōib; a de sacramētis. **I**n scda
de ecclie mīstris a eozū officijs
In tertia de sacerdotalib; a alijs
indumentis. **I**n quarta de mī
sa et de singul que i ea agūt
In qnta de alijs dīnis officijs
m gñe. **I**n sexta specialiter de

Liber **Primus.** **Rō** **nalis** **De ecclia et eius partibus**

singulis dominicis et feriis et festiuitatibus ad dominum pertinentibus. In septima de festiuitatibus sanctorum et de festo et officio dedicationis ecclesie ac mortuorum. In octaua de computo et kalendario.

Incipit liber primus de ecclesia et ecclesiasticis locis et ornamentis et de consecrationibus et sacramentis.

In hac ergo prima huius operis parte de quibusdam generalibus tractare preuidimus. videlicet.

De ecclesia et eius partibus.

De altari.

De picturis et ymaginibus et ornamentis et ceteris ecclesie.

De campanis.

De cimiterio et alijs sacris locis

De ecclesie dedicatione.

De altaris consecratione.

De consecrationibus et unctionibus

De sacramentis ecclesiasticis.

De ecclesia et eius partibus.

Notandum est ut de ecclesia et eius partibus videamus.

Notandum est ergo quod ecclesia alia est corporalis

in qua videlicet diuina officia celebrantur.

Alia spiritualis que est fidelium collectio

sive populus per ministros conuocatus

et in unum congregatus ab eo qui

unanimes habitare facit in domo

sicut ei corporalis ex congregatis lapidibus

construitur: sic et spiritualis ex diuinitatibus congregatur.

Ecclesia ergo grece dicitur conuocatio latine quod omnes

ad se uocant quod nomen magis proprie

conuenit ecclesie spirituali quam corporali: quoniam homines non lapides conuocantur

sepe tamen nomen signati attribuitur signati.

Ecclesia autem materialis spiritualis designant ut dicitur ubi de eius consecratione agitur.

Rursus ecclesia grece dicitur catholica id est vniuersalis quod per totum mundum est constituta seu diffusa quod vniuersi in deum credentes in vna debent esse congregatione. vel quod in ea est generalis doctrina ad instructionem omnium fidelium.

Synagoga quod grece conuocatio dicitur quod proprium nomen iudeorum populus tenuit. ipsorum enim proprie synagoga dicitur solus: quod uis et ecclesia dea sit. apostoli tamen nunquam synagoga dixerunt sed semper ecclesia: forte discernendi causa. Dicitur etiam preses ecclesia sicut in eo quod